

Overweging bij Lucas 4, 21-30 en Jeremia 1, 4-5.17-19

“Ze sprongen overeind, joegen Hem de stad uit en dreven Hem voort tot aan de steile rand van de berg waarop hun stad gebouwd was, om Hem daar in de afgrond te storten.”

De meesten van ons hebben wel dingen meegemaakt waar hij liever niet aan herinnerd wil worden. Bijna iedereen kent momenten in zijn leven die hij het liefst zou vergeten. Soms duurden die ‘momenten’ inderdaad maar kort: een week, een dag of zelfs een ogenblik – maar ze hebben een blijvende indruk gemaakt. Soms duurden ze jaren. Soms gaat het over dingen die ons zijn overkomen of die ons zijn aangedaan. Soms waren we zelf degenen die een ander bedoeld of onbedoeld veel pijn deden. En als we onverhoeds toch weer aan die situatie worden herinnerd, dan zijn de herinneringen er weer, en alle emoties die ze oproepen, alsof het gisteren pas gebeurde. Daar zijn ze weer: de woede, de pijn, het verdriet, de schuld, de schaamte, de verbittering. En we denken: nog steeds. Nog steeds is het niet weg, niet over. En soms kunnen die oude herinneringen, die weggestopte emoties aanvoelen als de woedende menigte in de synagoge die ons richting de afgrond drijft. Het overvalt ons, we worden erdoor overweldigd, en de enige oplossing lijkt om ervoor op de vlucht te slaan. Weg weg, als we er maar niet aan hoeven te denken. We verstoppen ons in werk, in afleiding, soms zelfs in alcohol of drugs of andere verslavingen.

Wat gebeurde er ook alweer voordat de menigte zo woedend werd? Jezus had voorgelezen uit de boekrol, en hij had gezegd: *“Het Schriftwoord dat gij zojuist gehoord hebt is thans in vervulling gegaan.”* Vorige week hoorden we wat hij precies gelezen had, een fragment uit Jesaja: *“De Geest van de Heer rust op mij, want hij heeft mij gezalfd. Om aan armen het goede nieuws te brengen heeft hij mij gezonden, om aan gevangenen hun vrijlating bekend te maken en aan blinden het herstel van hun zicht, om onderdrukten hun vrijheid te geven, om een genadejaar van de Heer uit te roepen.”* Ja, zeggen zijn toehoorders, ja ja, dat is prachtig. Zo moet het zijn. Geef het aan mij, dat goede nieuws. Geef het aan mij, die vrijlating. Geef het aan mij, het herstel van mijn zicht. Geef het aan mij, die vrijheid van onderdrukking. De aanwezigen in de synagoge – wij – herkenden zich in de mensen die daar in die tekst werden geschetst: gevangen, verblind en verdrukt. En ze hongerden, net als wij, naar uitzicht, naar bevrijding, naar goed nieuws.

Daar staat hij dan, en onze ogen zijn verwachtingsvol op hem gericht. We steken als het ware de hand al uit om zijn belofte in ontvangst te nemen. En dan volgt de ontluistering. Dan zegt Jezus doodleuk: o, nee hoor, voor jullie is dat niet. Ik had jullie niet in gedachten. En hij slaat ze – ons dus – om de oren met teksten die ze heel goed kennen: “Er waren veel weduwen in Israël, maar Elia werd naar een buitenlandse weduwe gestuurd. En er waren veel melaatsen in Israël, maar alleen de buitenlander Naäman werd gereinigd.” De weduwen en de melaatsen, dat zijn de mensen die niet mee kunnen doen en niet mee mogen doen. Op wie wordt neergekeken of om wie meewarig het hoofd wordt geschud. Die zijn overgeleverd aan de goedheid of de kwaadheid van anderen. En van die mensen, zegt Jezus, niet eens degenen die tot het volk van Israël behoren. Niet tot hen die zich ook in hun ellende toch nog boven anderen verheven voelen omdat ze nu eenmaal tot het uitverkoren volk behoren. De minste van de minsten, daar bekommert God zich om. Maar dat zijn jullie niet. Dat zijn wij niet. Voelt u het een beetje, wat daar gezegd wordt? Het klinkt niet erg sympathiek. In feite is de boodschap: we moeten van het oude naar het nieuwe. Jezus is dat nieuwe. Maar om die sprong te kunnen wagen, om werkelijk met hem mee te gaan, moeten we alle oude

ballast loslaten. Alles waarvan we dachten dat het aanzien gaf, alles wat goed is voor het ego. Laat het los. Want anders kun je nooit echt vrij worden, nooit echt leven met God.

Opeens gaat alles gisten daar in die synagoge. Als in een snelkookpan vermengen zich oude gevoelens van niet gezien en niet gehoord worden, met de grote verwachting die evenzo snel werd gewekt als weer de kop ingeslagen. Een nieuwe teleurstelling. Een nieuwe afwijzing. En we hadden zo gehoopt... En we kijken niet naar onszelf voor de bron van die boosheid, maar naar Jezus. Het kookpunt is snel bereikt en dan gaat het – letterlijk en figuurlijk – snel bergaf: *En ze dreven hem de stad uit, naar de rand van de berg, om hem in de afgrond te storten.*

Dan volgt een zin die zowel mysterieus als poëtisch als verwarrend is: *Maar Hij ging midden tussen hen door en vertrok.* Hoezo? Tot dan toe konden we het hele verhaal vrij beeldend volgen: de bijeenkomst in de synagoge, de woede die uitmondt in een vervolging. Maar dan? *Hij ging midden tussen hen door en vertrok.* Dat gaat toch zomaar niet?

Toen ik vorige week in de avondschemering nog even ging hardlopen, en het al een beetje naar lente rook, dacht ik na over deze zin. Over Jezus die midden tussen de mensen doorliep, en over de momenten uit mijn eigen leven die ik liever zou vergeten. En natuurlijk waren er ook de emoties. Maar ze grepen me niet vast, ze duwden me niet in de afgrond. En ze hoefden ook niet te verdwijnen. Ze stonden daar gewoon en ik keek ze aan. Hallo pijn, hallo woede, hallo verdriet. Volgens mij begreep ik toen een beetje wat Lucas bedoelde toen hij opschreef: *Hij ging midden tussen hen door en vertrok.*

Liesbeth Jansen